

کتاب شب امتحان **جامعه‌شناسی (۳) دوازدهم** از ۴ قسمت اصلی تشکیل شده است که به صورت زیر است:

(۱) آزمون‌های نوبت اول: آزمون‌های شماره ۱ تا ۴ این کتاب مربوط به مباحث نوبت اول است که خودش به دو قسمت تقسیم می‌شود:

(الف) آزمون‌های طبقه‌بندی‌شده: آزمون‌های شماره ۱ و ۲ را درس به درس طبقه‌بندی کرده‌ایم. بنابراین شما به راحتی می‌توانید پس از خواندن هر درس از درس‌نامه تعدادی سؤال را بررسی کنید. این آزمون‌ها ۲۰ نمره‌ای و مثل یک آزمون کامل هستند. در کنار سؤال‌های این آزمون‌ها نکات مشاوره‌ای نوشته‌ایم. این نکات به شما در درس خواندن قبل از امتحان و پاسخگویی به آزمون در زمان امتحان کمک می‌کند.

(ب) آزمون‌های طبقه‌بندی‌نشده: آزمون‌های شماره ۳ و ۴ را طبقه‌بندی نکرده‌ایم تا دو آزمون نوبت اول مشابه آزمونی را که معلمان از شما خواهد گرفت، ببینید.

(۲) آزمون‌های نوبت دوم: آزمون‌های شماره ۵ تا ۱۴ امتحان‌های نهایی برگزار شده در سال‌های ۱۴۰۰، ۱۴۰۱، ۱۴۰۲ و ۱۴۰۳ هستند. این قسمت هم، خودش به ۲ بخش تقسیم می‌شود:

(الف) آزمون‌های طبقه‌بندی‌شده: آزمون‌های شماره ۵ تا ۸ آزمون‌های نهایی خرداد ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱ و دی ۱۴۰۱ و ۱۴۰۲ هستند که آن‌ها را طبقه‌بندی کرده‌ایم. با این کار باز هم می‌توانید پس از خواندن هر درس تعدادی سؤال مرتبط را پاسخ دهید. هر کدام از این آزمون‌ها، ۲۰ نمره دارند. در واقع در این بخش، شما ۴ آزمون کامل را می‌بینید. این آزمون‌ها هم نکات مشاوره‌ای دارند.

(ب) آزمون‌های طبقه‌بندی‌نشده: آزمون‌های شماره ۹ تا ۱۴ را طبقه‌بندی نکرده‌ایم؛ پس، در این بخش با ۶ آزمون نوبت دوم، مشابه آزمون پایان سال مواجه خواهید شد. این آزمون‌ها به ترتیب امتحان‌های نهایی خرداد ۱۴۰۲ و ۱۴۰۳ و شهریور ۱۴۰۲ و ۱۴۰۳ و دو آزمون چالشی‌تر با عنوان «بیست پلاس» هستند.

(۳) پاسخ‌نامه تشریحی آزمون‌ها: در پاسخ تشریحی آزمون‌ها تمام آن‌چه را که شما باید در امتحان بنویسید تا نمره کامل کسب کنید، برایتان نوشته‌ایم. پاسخ‌ها مطابق با فرمت پاسخ برگ مورد تأیید آموزش و پرورش دارای ریزبارم‌بندی و شماره درس می‌باشند.

(۴) درس‌نامه کامل شب امتحانی: این قسمت تمام آن‌چه را که شما برای گرفتن نمره عالی در امتحان جامعه‌شناسی (۳) نیاز دارید، تنها در ۱۱ صفحه آورده‌ایم، بخوانید و لذتش را ببرید!

یک راهکار: موقع امتحان‌های نوبت اول می‌توانید از سؤال‌های درس‌های ۱ تا ۵ آزمون‌های ۵ تا ۸ هم استفاده کنید.

فهرست

صفحه صفحه

نوبت آزمون پاسخ‌نامه

آزمون شماره ۱	آزمون شماره ۱	اول (طبقه‌بندی‌شده)	۳	۳۵
آزمون شماره ۲	آزمون شماره ۲	اول (طبقه‌بندی‌شده)	۵	۳۵
آزمون شماره ۳	آزمون شماره ۳	اول (طبقه‌بندی‌نشده)	۷	۳۶
آزمون شماره ۴	آزمون شماره ۴	اول (طبقه‌بندی‌نشده)	۹	۳۷
آزمون شماره ۵ نهایی خرداد ۱۴۰۰	آزمون شماره ۵ نهایی خرداد ۱۴۰۰	دوم (طبقه‌بندی‌شده)	۱۱	۳۸
آزمون شماره ۶ نهایی خرداد ۱۴۰۱	آزمون شماره ۶ نهایی خرداد ۱۴۰۱	دوم (طبقه‌بندی‌شده)	۱۴	۳۸
آزمون شماره ۷ نهایی دی ۱۴۰۱	آزمون شماره ۷ نهایی دی ۱۴۰۱	دوم (طبقه‌بندی‌شده)	۱۷	۳۹
آزمون شماره ۸ نهایی دی ۱۴۰۲	آزمون شماره ۸ نهایی دی ۱۴۰۲	دوم (طبقه‌بندی‌شده)	۱۹	۳۹
آزمون شماره ۹ نهایی خرداد ۱۴۰۲	آزمون شماره ۹ نهایی خرداد ۱۴۰۲	دوم (طبقه‌بندی‌نشده)	۲۲	۴۰
آزمون شماره ۱۰ نهایی خرداد ۱۴۰۳	آزمون شماره ۱۰ نهایی خرداد ۱۴۰۳	دوم (طبقه‌بندی‌نشده)	۲۴	۴۱
آزمون شماره ۱۱ نهایی شهریور ۱۴۰۲	آزمون شماره ۱۱ نهایی شهریور ۱۴۰۲	دوم (طبقه‌بندی‌نشده)	۲۶	۴۱
آزمون شماره ۱۲ نهایی شهریور ۱۴۰۳	آزمون شماره ۱۲ نهایی شهریور ۱۴۰۳	دوم (طبقه‌بندی‌نشده)	۲۸	۴۲
آزمون شماره ۱۳ بیست پلاس (چالشی‌تر)	آزمون شماره ۱۳ بیست پلاس (چالشی‌تر)	دوم (طبقه‌بندی‌نشده)	۳۰	۴۴
آزمون شماره ۱۴ بیست پلاس (چالشی‌تر)	آزمون شماره ۱۴ بیست پلاس (چالشی‌تر)	دوم (طبقه‌بندی‌نشده)	۳۲	۴۵

بارم‌بندی درس جامعه‌شناسی ۳

درس	نوبت اول	نوبت دوم	دی و شهریور ماه
اول	۴ نمره	۱/۵ نمره	۱/۵ نمره
دوم	۴ نمره	۱/۵ نمره	۱/۵ نمره
سوم	۴ نمره	۱/۵ نمره	۱/۵ نمره
چهارم	۴ نمره	۱/۵ نمره	۱/۵ نمره
پنجم	۴ نمره	۱/۵ نمره	۱/۵ نمره
ششم	—	۲/۵ نمره	۲/۵ نمره
هفتم	—	۲/۵ نمره	۲/۵ نمره
هشتم	—	۲/۵ نمره	۲/۵ نمره
نهم	—	۲/۵ نمره	۲/۵ نمره
دهم	—	۲/۵ نمره	۲/۵ نمره
جمع	۲۰ نمره	۲۰ نمره	۲۰ نمره

۱ آزمون	تاریخ آزمون: دی ماه مدت آزمون: ۸۰ دقیقه	رشته: ادبیات و علوم انسانی پایه دوازدهم	جامعه‌شناسی (۳) نوبت اول	
--	---	---	--	--

درس اول

ردیف

نمره

۰/۵

۱

صحیح یا غلط بودن عبارات زیر را مشخص کنید.

الف) دانش عمومی، حاصل از زندگی است و انسان‌ها آن را در طول زندگی خود به دست می‌آورند.

ب) دانش علمی گسترده‌ترین بخش از ذخیرهٔ دانشی ما را تشکیل می‌دهد.

۰/۵

۲

عبارات زیر را کامل کنید.

الف) دانش علمی حاصل تأمل، خردورزی و کاوش‌های عقلی در است.

ب) هرگاه در جامعه، مسئلهٔ خاصی مطرح می‌شود، زمینهٔ لازم برای پیدایش نسبت به آن فراهم می‌شود.

۱

۳

مفاهیم را به تعریف مناسب وصل کنید. (دو مورد در ستون سمت چپ اضافی است.)

الف) یادگیری آن از بدو تولد آغاز می‌شود.	(۱) دانش علمی
ب) هویت جهان متجدد	(۲) عقلانی و وحیانی
پ) با تلاش برای حل مسائل شکل می‌گیرد.	(۳) دانش عمومی
ت) دانش‌های فراتجربی	(۴) دنیوی
	(۵) معنوی
	(۶) ابزاری

۰/۵

۴

گزینهٔ درست را انتخاب کنید.

دانش‌آموز عزیز! به نوع علم در هر جهان اجتماعی که پیامد

هویت آن جهان است، دقت کن.

رسوخ تلقی جهان متجدد از علم در جوامع دیگر، چه پیامدی دارد؟

(۱) ارتباط دوسویه و رو به رشد دانش عمومی و دانش علمی تحکیم می‌شود.

(۲) ذخیرهٔ دانشی جوامع غنی و قوی می‌گردد و تعارضات آن حل می‌شود.

(۳) دانش علمی از رشد و رونق لازم بازمی‌ماند و دغدغه و توان لازم برای حل مسائل دانش عمومی را از دست می‌دهد.

(۴) روش‌های فراتجربی یعنی عقلانی و وحیانی معتبر می‌گردد و پذیرفته می‌شود.

۰/۵

۵

به پرسش زیر پاسخ کوتاه دهید.

حل تعارضات بین دانش علمی و دانش عمومی چگونه امکان‌پذیر است؟

۱

۶

به سؤال زیر پاسخ کامل دهید.

پیامدهای دارابودن دانش علمی را بنویسید.

درس دوم

۰/۵

۷

صحیح یا غلط بودن عبارات زیر را مشخص کنید.

الف) پیش‌بینی در علوم اجتماعی نسبت به علوم طبیعی از پیچیدگی کم‌تری برخوردار است.

ب) موضوع فلسفه، علوم طبیعی و علوم انسانی تفاوت دارد.

۰/۵

۸

عبارات زیر را کامل کنید.

الف) پیش‌بینی در علوم اجتماعی به دلیل کنش‌های انسان، پیچیدگی بیشتری دارد.

ب) در جامعه‌شناسی براساس دوری و نزدیکی به رویکردهای مختلفی شکل گرفت.

۰/۵

۹

هر عبارت به کدام مفهوم مربوط است؟

الف) از فعالیت‌های غیرارادی انسان‌ها بحث نمی‌کند.

ب) به علوم انسانی به دلیل این‌که به فهم معانی کنش‌های انسان‌ها می‌پردازد، می‌گویند.

پ) ساختار اجتماعی را بررسی و مطالعه می‌کند.

(۲) علوم انسانی – علوم اجتماعی – جامعه‌شناسی کلان

(۱) علوم اجتماعی – علوم انتقادی – جامعه‌شناسی خرد

(۴) علوم انسانی – علوم تفهیمی – جامعه‌شناسی کلان

(۳) علوم اجتماعی – علوم تفهیمی – جامعه‌شناسی خرد

۰/۵

۱۰

به پرسش زیر پاسخ کوتاه دهید.

موضوع مورد مطالعهٔ علوم اجتماعی چیست؟

۱/۵

۱۱

به سؤال زیر پاسخ کامل دهید.

علت اهمیت بیشتر علوم اجتماعی نسبت به علوم طبیعی چیست؟

جامعه‌شناسی (۳)		رشته: ادبیات و علوم انسانی	تاریخ آزمون: دی‌ماه	
نوبت اول		پایه دوازدهم	مدت آزمون: ۸۰ دقیقه	
۱۲	درس سوم	صحیح یا غلط بودن عبارات زیر را مشخص کنید. الف) پیامد نظم اجتماعی، توقعات و انتظارات معین از دیگران است. ب) بنا به تلقی جامعه‌شناسان تبیینی، جامعه‌شناسی باید شناخت و کنترل جامعه و برقراری نظم اجتماعی را ممکن سازد.	۰/۵	
۱۳		عبارات زیر را کامل کنید. الف) این‌که بخش‌های مختلف نظام اجتماعی بر یکدیگر اثر می‌گذارند و از یکدیگر تأثیر می‌پذیرند، به نظام اجتماعی اشاره دارد. ب) تقلیل دادن انسان‌ها به پیچ و مهره‌های نظم اجتماعی، پیامد است.	۰/۵	
۱۴		کدام گزینه عبارت زیر را کامل می‌کند؟ پیامد تصور کردن جامعه همچون طبیعت این است که ۱) واقعیتی بیرونی است که با قوانینی به استحکام قوانین طبیعت اداره می‌شود. ۲) می‌توان با استفاده از دانش‌های ابزاری، تغییرات بنیادین در جامعه به وجود آورد. ۳) باعث شکوفایی ذهن و خلاقیت انسان‌ها و تسلط آن‌ها بر جامعه می‌شود. ۴) جامعه محصول و مخلوق کنش‌های انسان است و بود و نبود آن به ما وابسته است.	۰/۵	پدیده بیرونی یا واقعیتی بیرونی، یعنی مستقل بودن آن پدیده از آگاهی و اراده انسان است.
۱۵		به پرسش‌های زیر پاسخ کوتاه دهید. الف) چگونه نظم اجتماعی می‌تواند خود را در بلندمدت حفظ کند؟ ب) جامعه‌شناسان برای شناخت نظم اجتماعی دست به چه کاری می‌زنند؟	۱	
۱۶		به سؤالات زیر پاسخ کامل دهید. الف) علت برداشت بیش از حد از منابع غیر قابل تجدید و رشد جمعیت از سوی نظام اجتماعی چیست؟ ب) انسان در دیدگاه جامعه‌شناسان تبیینی چه نوع موجودی است و این جامعه‌شناسان انسان را به چه سرنوشتی دچار کردند؟	۲	
۱۷	درس چهارم	صحیح یا غلط بودن عبارات زیر را مشخص کنید. الف) نظام اداری یک پدیده کلان اجتماعی است و الزاماتی دارد که وابسته به اراده فرد است. ب) کنش انسان را نمی‌توان تنها با روش تجربی تحلیل نمود، زیرا روش تجربی توان فهم معانی کنش انسان‌ها را ندارد.	۰/۵	
۱۸		عبارات زیر را کامل کنید. الف) نظمی که گویا هدفی جدا از انسان‌ها و نیازهای واقعی آن‌ها دارد، از نظر وبر نامیده می‌شود. ب) پیامد انکار ارزش‌های عاطفی، اخلاقی و مذهبی، است.	۰/۵	
۱۹		به پرسش زیر پاسخ کوتاه دهید. علت عدم تحلیل کنش انسان از سوی اثبات‌گرایان چیست؟	۰/۵	
۲۰		به سؤالات زیر پاسخ کامل دهید. الف) پیامد تأکید افراطی بر نظم اجتماعی چیست؟ ب) اخلاق‌گریزی نشانه چیست؟ (با مثال)	۲/۵	
۲۱	درس پنجم	صحیح یا غلط بودن عبارات زیر را مشخص کنید. الف) تأکید بر تفاوت و تنوع معانی پدیده‌های اجتماعی، به معنای نادیده گرفتن اشتراکات در جوامع انسانی است. ب) خلاق و فعال بودن انسان‌ها در تولید معانی، موجب پیدایش فرهنگ‌ها و جهان‌های اجتماعی مختلف می‌شود.	۰/۵	
۲۲		عبارات زیر را کامل کنید. الف) ماکس وبر، را مقدمه و پیش‌نیازی برای روش علمی می‌دانست. ب) روشی که پژوهشگر در آن برای مدتی با قومی که قصد تحقیق درباره آن‌ها را دارد، زندگی می‌کند نام دارد.	۰/۵	
۲۳		به پرسش‌های زیر پاسخ کوتاه دهید. الف) برای پی‌بردن به «هدف کنش» و فهمیدن «دلالت‌های کنش» چه باید کرد؟ ب) چرا خرده‌فرهنگ‌های موجود در یک جهان اجتماعی متفاوت‌اند؟	۱	
۲۴		به سؤالات زیر پاسخ کامل دهید. الف) علت تلقی‌های متفاوت از ظاهر زیبا در جوامع چیست؟ ب) علت استفاده از روش قوم‌نگاری و مطالعه موردی چیست؟	۲	
۲۰	موفق باشید			جمع نمرات

جامعه‌شناسی (۳)	رشته: ادبیات و علوم انسانی	تاریخ آزمون: شهریور ۱۴۰۳
نوبت دوم	پایه دوازدهم	مدت آزمون: ۸۰ دقیقه

ردیف	نمره													
۱	۱	جمله‌های صحیح و غلط را مشخص کنید. (الف) با یکسان‌انگاری جامعه و طبیعت، انسان‌ها می‌توانند جوامع و تاریخ‌های گوناگونی پدید آورند. (ب) ساختارهای اجتماعی هر چه‌قدر هم جافتاده و باسابقه باشند، با کنش‌های افراد پدید می‌آیند و برقرار می‌مانند. (پ) ماکس وبر تفهم را نه روشی مستقل برای علوم انسانی، بلکه مقدمه و پیش‌نیازی برای روش علمی می‌انگاشت. (ت) سیاست وجه عینی و محسوس قدرت و جنبه الزام‌آور آن است.												
۲	۲	گزینه‌های مناسب را از میان عبارت‌های داخل پرانتز انتخاب کنید. (الف) هر یک از عبارت‌های داده‌شده به کدام‌یک از پیامدهای نادیده‌گرفتن کنش (رکود اراده‌ها/ سقوط ارزش‌ها) اشاره دارد؟ (۱) فاجعه انسانی هیروشیما و ناکازاکی (.....) (۲) تعبیر ماکس وبر از قفس آهنین (.....) (ب) کنش درس خواندن در هر عبارت زیر چه نوع معنایی (ذهنی/ فرهنگی) دارد؟ (۱) والدین دانش‌آموزان به پیشرفت تحصیلی فرزندانشان اهمیت می‌دهند. (.....) (۲) دانش‌آموزی که به دنبال کشف حقیقت و افزایش معلومات خود است. (.....) (پ) در هر یک از مدل‌های زیر هویت از منظر چه گروه‌هایی (گروه‌های اجتماعی مختلف/ دولت – ملت) تعریف می‌شود؟ (۱) مدل همانندسازی (.....) (۲) مدل تکثرگرایی (.....) (ت) برای شناخت هر یک از پدیده‌های زیر از کدام عقل (عقل انتقادی/ عقل ابزاری) استفاده می‌شود؟ (۱) عوامل مهاجرت در جمعیت‌شناسی (.....) (۲) مناسبات و ارتباطات انسانی (.....)												
۳	۲/۵	پاسخ صحیح را مشخص کنید. (الف) کدام گزینه درباره دانش علمی صحیح نیست؟ (۱) آسیب‌های دانش عمومی را شناسایی می‌کند. (۳) دانش عمومی را غنی‌تر می‌کند. (ب) در هر یک از رشته‌های علمی «جامعه‌شناسی، روان‌شناسی، شیمی، اقتصاد» به ترتیب، دقیقاً جزء کدام دسته از علوم هستند؟ (۱) علوم انسانی – علوم اجتماعی – علوم طبیعی – علوم انسانی (۲) علوم انسانی – علوم اجتماعی – علوم اجتماعی – علوم طبیعی (۳) علوم اجتماعی – علوم طبیعی – علوم انسانی – علوم طبیعی (۴) علوم اجتماعی – علوم انسانی – علوم طبیعی – علوم اجتماعی (پ) در دوره پسامدرن از سیاست انتقاد شد و به جای آن بر توجه و تأکید شد و نامطلوب پنداشته شد. (۱) هویت ملی – هویت‌های خرد، محلی و فردی – سیاست هویت (۲) همانندسازی – هویت‌های خرد، محلی و فردی – هویت ملی (۳) همانندسازی – هویت‌های خرد، محلی و فردی – هویت ملی (۴) هویت – هویت ملی – هویت‌های خرد، محلی و فردی (ت) با توجه جمله‌های داده‌شده، هر جمله به ترتیب مربوط به کدام‌یک از مدینه‌های فارابی است؟ با انحراف نظری از مدینه فاضله شکل گرفته است. – از علوم عقلی بی‌بهره‌اند. – با انحراف عملی از مدینه فاضله شکل گرفته است. (۱) مدینه ضالّه – مدینه جاهله – مدینه فاسقه (۲) مدینه فاسقه – مدینه جاهله – مدینه ضالّه (۳) مدینه ضالّه – مدینه فاسقه – مدینه تغلب (۴) مدینه جاهله – مدینه فاسقه – مدینه ضالّه (ث) کدام گزینه درباره جامعه‌شناسی انتقادی صحیح است؟ (۱) به جدایی دانش و ارزش باور دارد. – به ساختارهای اجتماعی هم توجه دارد. (۲) در مقابل جامعه‌شناسی تفسیری است. – به کنش‌های انسانی توجه ندارد. (۳) علم را به معنای حسی و تجربی محدود نمی‌کند. عدالت را صرفاً به نقد و نفی سلطه و سرکوب محدود می‌داند. (۴) رویکرد محافظه‌کارانه نیست. – به کشف حقیقت و فضیلت باور دارد.												
۴	۱	هر یک از عبارت‌های سمت راست به کدام‌یک از مفاهیم سمت چپ اشاره دارد؟ (یک مورد از مفاهیم، اضافی است). <table><tr><th>عبارت‌ها</th><th>مفاهیم</th></tr><tr><td>(الف) وجود رابطه بین رکود اقتصادی و میزان بیکاری</td><td>(۱) همراهی همدلانه</td></tr><tr><td>(ب) روش مناسب فهم و درک مسائل نوجوانان و جوانان از دید خودشان</td><td>(۲) قوم‌نگاری</td></tr><tr><td>(پ) مطالعه همه ابعاد یک بیمارستان روانی به عنوان یک نهاد اجتماعی</td><td>(۳) هم‌تغییری</td></tr><tr><td>(ت) مطالعه میان افراد و گروه‌های انسانی در سازمان</td><td>(۴) انسجام اجتماعی</td></tr><tr><td></td><td>(۵) مطالعه موری</td></tr></table>	عبارت‌ها	مفاهیم	(الف) وجود رابطه بین رکود اقتصادی و میزان بیکاری	(۱) همراهی همدلانه	(ب) روش مناسب فهم و درک مسائل نوجوانان و جوانان از دید خودشان	(۲) قوم‌نگاری	(پ) مطالعه همه ابعاد یک بیمارستان روانی به عنوان یک نهاد اجتماعی	(۳) هم‌تغییری	(ت) مطالعه میان افراد و گروه‌های انسانی در سازمان	(۴) انسجام اجتماعی		(۵) مطالعه موری
عبارت‌ها	مفاهیم													
(الف) وجود رابطه بین رکود اقتصادی و میزان بیکاری	(۱) همراهی همدلانه													
(ب) روش مناسب فهم و درک مسائل نوجوانان و جوانان از دید خودشان	(۲) قوم‌نگاری													
(پ) مطالعه همه ابعاد یک بیمارستان روانی به عنوان یک نهاد اجتماعی	(۳) هم‌تغییری													
(ت) مطالعه میان افراد و گروه‌های انسانی در سازمان	(۴) انسجام اجتماعی													
	(۵) مطالعه موری													

۱۲ آزمون	تاریخ آزمون: شهریور ۱۴۰۳ مدت آزمون: ۸۰ دقیقه	رشته: ادبیات و علوم انسانی پایه دوازدهم	جامعه‌شناسی (۳) نوبت دوم	
--------------------------------	--	---	--	---

۵

جاهای خالی را با کلمه‌های مناسب پر کنید.

الف) نظم‌های پنهان و شگفت‌انگیز در زندگی انسان‌ها، با هنر کشف می‌شود.

ب) نظریه‌پردازان کنش اجتماعی، از میان ویژگی‌های کنش، اراده و ارزش را مهم می‌دانند، ولی آن‌ها را برخاسته از می‌بینند.

پ) جامعه‌شناسان انتقادی، دست‌شستن از آرمان را در عرصهٔ سیاست و قدرت، مرگ سیاست و بن‌بست زندگی انسان معرفی می‌کنند.

ت) الگویی که وحدت و کثرت هویت‌ها را به رسمیت می‌شناسد، الگوی نام دارد.

۶

جدول زیر را دربارهٔ رویکردهای جامعه‌شناسی کامل کنید.

رویکرد تبیینی	رویکرد انتقادی
الف)	تفسیری، انتقادی و تجویزی
پیش‌بینی و کنترل پدیده‌ها	ب)

۷

رویکرد عدالت اجتماعی در مدل روبه‌رو نمایش داده شده است.

موارد (الف) و (ب) را در مدل تکمیل کنید.

۸

به سؤالات زیر پاسخ کوتاه دهید.

الف) وجود نظریات مختلف در تحلیل مسئلهٔ خودکشی پس از انقلاب صنعتی، نشانهٔ چیست؟

ب) در کدام نوع از قدرت، پیروی‌کننده در مواردی متوجه تبعیت خود نیست؟

پ) اسلام مسلمانان را به آموختن چه علمی تشویق کرده است؟

ت) آرمان فقه اسلامی در نحوهٔ برخورد با مسلمانان و همهٔ کسانی که به دنبال زندگی صلح‌آمیزند، چیست؟

۹

به سؤالات زیر پاسخ کامل دهید.

اگر میان طب سنتی و پزشکی مدرن در درمان یک بیماری نظیر کرونا، تعارضی پدید آید، اعضای جهان اجتماعی، برای رفع تعارض، چه راه‌حلهایی دارند؟

از فواید مشابه علوم طبیعی و علوم اجتماعی دو مورد بیان کنید.

تلقی جوامع گذشته و جوامع امروزی را از قلمرو سیاست با هم مقایسه کنید.

چرا جامعه‌شناسان انتقادی نادیده‌گرفتن ساختارها را از سوی جامعه‌شناسان تفسیری درست نمی‌دانند؟

چرا یک جریان برآمده از درون رویکرد تفسیری، برخلاف رویکرد انتقادی، راه‌رهای انسان از سلطه را بیرون از علوم اجتماعی جست‌وجو می‌کند؟

۱۴

به سؤالات زیر دربارهٔ تفکر اجتماعی ابن خلدون پاسخ دهید.

الف) علم شکل‌گیری جوامع از نظر ابن خلدون چیست؟

ب) رویکرد ابن خلدون در مقایسه با رویکرد انتقادی فارابی چیست؟

۱۵

مشروطه‌بودن حکومت از نظر میرزای نائینی به چه معناست؟

۱۶

دو مورد از کارکردهای علوم اجتماعی را برای جهان اسلام بنویسید.

۲۰

جمع نمره

موفق باشید

پاسخ‌نامه تشریحی

آزمون شماره ۱ (نوبت اول)

۱- الف) صحیح (۵/۵)

ب) غلط (۵/۵)؛ دانش عمومی گسترده‌ترین بخش از ذخیره دانشی ما را تشکیل می‌دهد.

۲- الف) دانش عمومی (۵/۵) ب) دانش علمی (۵/۵)

۳- الف) ۳- دانش عمومی (۵/۵) ب) ۴- دنیوی (۵/۵)

پ) ۱- دانش علمی (۵/۵) ت) ۲- عقلانی و وحیانی (۵/۵)

۴- گزینه «۳» (۵/۵)

۵- اعضای جامعه تلاش می‌کنند تا این تعارضات را حل کنند، حل تعارضات گاه با دست‌برداشتن از بخشی از ذخیره دانشی به نفع بخشی دیگر (۵/۵) و گاه با طرح ایده‌های جدید (۵/۵) انجام می‌شود.

۶- کسی که دارای دانش علمی است؛ اولاً به درک عمیقی از دانش عمومی می‌رسد (۵/۵)؛ ثانیاً آسیب‌ها و اشکالاتی را در دانش عمومی شناسایی می‌کند (۵/۵)؛ ثالثاً قدرت حراست و دفاع از حقایق موجود در دانش عمومی را پیدا می‌کند. (۵/۵)

۷- الف) غلط (۵/۵)؛ پیش‌بینی در علوم اجتماعی نسبت به علوم طبیعی از پیچیدگی بیشتری برخوردار است.

ب) صحیح (۵/۵)

۸- الف) آگاهانه و ارادی بودن (۵/۵) ب) علوم طبیعی (۵/۵)

۹- گزینه «۴» (۵/۵)

۱۰- علوم اجتماعی، کنش اجتماعی (۵/۵) و پیامدهای آن (۵/۵)، یعنی پدیده‌های اجتماعی را مطالعه می‌کنند.

۱۱- علوم اجتماعی آگاهی‌های عمیقی (۵/۵) درباره فرصت‌ها و محدودیت‌های فناوری برای انسان‌ها فراهم می‌کنند (۵/۵). علوم اجتماعی به شناخت شیوه صحیح (۵/۵) استفاده از طبیعت (۵/۵) و علوم طبیعی (۵/۵) کمک می‌کنند، به همین دلیل نسبت به علوم طبیعی از اهمیت بیشتری برخوردارند.

۱۲- الف) صحیح (۵/۵) ب) صحیح (۵/۵)

۱۳- الف) پویایی (۵/۵) ب) یکسان‌انگاری طبیعت و جامعه (۵/۵)

۱۴- گزینه «۱» (۵/۵)

۱۵- الف) نظام اجتماعی همانند یک موجود زنده تلاش می‌کند با تغییر در خود (۵/۵) و محیط (۵/۵) نیازهای خود را تأمین کند و خود را در بلندمدت حفظ نماید.

ب) آشنایی‌زدایی (۵/۵)

۱۶- الف) نظام اجتماعی همانند یک موجود زنده تلاش می‌کند با تغییر در خود (۵/۵) و محیط (۵/۵)، نیازهای خود را تأمین کند (۵/۵) و خود را در بلندمدت حفظ نماید (۵/۵) تهی کردن روزافزون منابع غیر قابل تجدید تغییراتی است که جامعه در محیط ایجاد می‌کند.

رشد جمعیت تغییراتی است که جامعه در خود ایجاد می‌کند.

ب) انسان در دیدگاه تبیینی صرفاً یک موجود طبیعی پیچیده‌تر (۵/۵) از سایر موجودات طبیعی است (۵/۵). این جامعه‌شناسان، انسان را مغلوب جامعه ساختند (۵/۵)، در حالی که می‌خواستند انسان را بر جامعه مسلط کنند (۵/۵).

۱۷- الف) غلط (۵/۵)؛ الزامات و پیامدهای پدیده‌های اجتماعی وابسته به اراده افراد نیست. ب) صحیح (۵/۵)

۱۸- الف) قفس آهنین (۵/۵) ب) اخلاق‌گریزی (۵/۵)

۱۹- تحلیل‌های تبیینی با بی‌توجهی به فهم معنایی که افراد از رفتارهای خود در ذهن دارند (۵/۵)، صرفاً درصد شناسایی عوامل بیرونی و مشاهده‌پذیر رفتار آنان (۵/۵) است.

۲۰- الف) سبب می‌شود افراد بدون آن که بدانند این نظم برای تحقق چه ارزش‌ها (۵/۵) و آرمان‌هایی است، صرفاً آن را رعایت کنند (۵/۵). ماکس وبر از سلطه چنین نظمی که گویا هدفی جدا از انسان‌ها (۵/۵) و نیازهای واقعی آن‌ها دارد (۵/۵)، به قفس آهنین تعبیر می‌کند. (۵/۵)

ب) سقوط ارزش‌ها (۵/۵)؛ بسیاری از کنش‌های عاطفی، هنری، اخلاقی و مذهبی با رویکرد تبیینی (۵/۵) (که تنها روش‌های تجربی را معتبر می‌داند) قابل توضیح و تفسیر نیستند (۵/۵) و رویکرد تبیینی با انکار این ارزش‌ها دچار اخلاق‌گریزی می‌شود (۵/۵). مانند: بزرگ‌ترین کشتار جهان در دو جنگ جهانی اول و دوم، فجیع‌ترین کشتار بشر در هیروشیما و ناکازاکی ... (۵/۵)

۲۱- الف) غلط (۵/۵)؛ تأکید بر تفاوت و تنوع معانی پدیده‌های اجتماعی، به معنای نادیده‌گرفتن اشتراکات در جوامع انسانی نیست.

ب) صحیح (۵/۵)

۲۲- الف) تفهم (۵/۵) ب) قوم‌نگاری (۵/۵)

۲۳- الف) برای پی‌بردن به هدف کنش، باید به ذهن کنشگر راه پیدا کنیم. (۵/۵) برای فهمیدن دلالت‌های کنش، باید به زمینه فرهنگی که کنشگر در آن عمل می‌کند، رجوع کنیم. (۵/۵)

ب) فعالیت‌ها و خلاقیت کنشگران (۵/۵) موجب پیدایش معانی گوناگون (۵/۵) و در نتیجه آن پدیدآمدن خرده‌فرهنگ‌ها و گروه‌های مختلف درون هر جهان اجتماعی می‌شود. ۲۴- الف) خلاق و فعال بودن انسان‌ها در تولید معانی (۵/۵) موجب پیدایش فرهنگ‌ها و جهان‌های اجتماعی مختلف می‌شود (۵/۵) و جهان‌های اجتماعی مختلف (۵/۵) معانی ذهنی و فرهنگی متفاوتی (۵/۵) پدید می‌آورند. مانند: لباس و ظاهر زیبا در فرهنگی بر جایگاه والا دلالت نمی‌کند.

ب) روش‌های کیفی، در مقابل روش‌های کمی که در جامعه‌شناسی تبیینی به کار می‌روند، قرار می‌گیرند.

قوم‌نگاری: پژوهشگر برای مدتی با قومی که قصد تحقیق درباره آن‌ها را دارد، زندگی می‌کند (۵/۵) تا کنش‌ها و فرهنگ آنان را تجربه کند و بهتر بشناسد. (۵/۵) مطالعه موردی: اگر محقق بخواهد تمامی ابعاد یک پدیده خاص (۵/۵) مثلاً یک فرد، یک نهاد اجتماعی یا یک فرهنگ را مطالعه کند و عمق پنهان و منحصربه‌فرد آن را نشان دهد (۵/۵)، از این روش کیفی استفاده می‌کند.

آزمون شماره ۲ (نوبت اول)

۱- الف) صحیح (۵/۵)

ب) غلط (۵/۵)؛ زبان یک پدیده اجتماعی است و ما درباره آن هم دانش عمومی و هم دانش علمی داریم.

۲- الف) ذخیره دانشی (۵/۵) ب) دانش علمی (۵/۵)

۳- افرادی که شناخت علمی نسبت به دانش عمومی دارند؛ به شناخت دقیق و علمی این مشکلات می‌پردازند (۵/۵) و می‌کوشند تا راهکارهای صحیح برای حل آن‌ها را شناسایی کنند. (۵/۵)

۴- تعارضاتی را در ذخیره دانشی آن جوامع پدید می‌آورد (۵/۵)؛ ارتباط دوسویه و روبه‌رشد دانش عمومی و دانش علمی گسسته می‌شود (۵/۵)، دانش علمی از رشد و رونق لازم بازمی‌ماند (۵/۵) و دغدغه و توان لازم برای حل مسائل و مشکلات دانش عمومی را از دست می‌دهد. (۵/۵)

۵- الف) صحیح (۵/۵) ب) صحیح (۵/۵)

۶- ۱) کنش انسانی (۵/۵)، ۲) علوم انسانی (۵/۵)

۷- برخی از جامعه‌شناسان، جامعه‌شناسی را علم شناخت کنش اجتماعی (۰/۷۵) و بعضی دیگر علم شناخت ساختار اجتماعی (۰/۷۵) دانسته‌اند. گروه اول جامعه‌شناسی خرد و گروه دوم جامعه‌شناسی کلان را شکل داده‌اند.

۸- علوم اجتماعی با شناسایی کنش‌های اجتماعی انسان‌ها (۰/۷۵)، قدرت پیش‌بینی (۰/۷۵) نسبت به آثار و پیامدهای فعالیت‌های اجتماعی را پدید می‌آورند، البته پیش‌بینی در علوم اجتماعی به دلیل آگاهانه و ارادی بودن کنش‌های انسانی (۰/۷۵) و تنوع آن‌ها از پیچیدگی بیشتری نسبت به علوم طبیعی برخوردار است. (۰/۷۵)

۹- الف) صحیح (۰/۷۵) (ب) صحیح (۰/۷۵)

۱۰- الف) ساختار اجتماعی (۰/۷۵) (ب) مسیر یکسانی (۰/۷۵)

۱۱- گزینه «۴» (۰/۵) رد سایر گزینه‌ها: گزینه (۱): از دیدگاه جامعه‌شناسی تبیینی، انسان صرفاً یک موجود طبیعی پیچیده‌تر از سایر موجودات است. گزینه (۲): از نظر جامعه‌شناسی تبیینی، تفاوت میان جوامع، صرفاً تفاوت کمی است. گزینه (۳): جامعه‌شناسی تبیینی به تنوع جوامع اعتقاد ندارد.

۱۲- نظم اجتماعی (۰/۵) پیش‌بینی رفتار دیگران و همکاری با آن‌ها را امکان‌پذیر می‌نماید و توقعات و انتظارات معینی از دیگران ایجاد می‌کند.

۱۳- الف) به دلیل آن‌که ما به نظم عادت کرده‌ایم، نمی‌توانیم آن را مشاهده کنیم (۰/۷۵). جامعه‌شناسان برای شناختن نظم، از امور آشنا و مأنوس آشنایی‌زدایی می‌کنند (۰/۷۵)، یعنی از دید یک فرد غریبه به موضوعات آشنا و روزمره اطراف خود نگاه می‌کنند (۰/۷۵) و به این ترتیب در کنار بی‌نظمی، نظم را می‌شناسند (۰/۷۵). مانند: مشاهده فعالیت‌های روزانه دانش‌آموز از دید یک فرد غریبه: اغلب به موقع در مدرسه حاضر می‌شود، قوانین کلاس و مدرسه را رعایت می‌کند، تکلیف خود را انجام می‌دهد ... (۰/۷۵) فرد عادی به دلیل عادت به این موارد، بی‌نظمی را بیشتر به چشم می‌بیند. (۰/۷۵)

ب) جامعه‌شناسان تبیینی معتقد بودند همان‌طور که فرمول‌های فیزیک می‌توانند نظم میان اجزای یک خودرو را نشان دهند، جامعه‌شناس باید بتواند به فرمول‌هایی برای توضیح نظم اجتماعی دست پیدا کند (۰/۷۵) و همان‌گونه که علوم طبیعی شناخت و کنترل طبیعت را برای ما ممکن ساخته است (۰/۷۵)، جامعه‌شناس نیز باید شناخت و کنترل جامعه (۰/۷۵) و برقراری نظم اجتماعی را ممکن سازد. (۰/۷۵)

۱۴- الف) غلط (۰/۷۵)؛ کنش‌های اجتماعی انسان‌ها در حفظ وضع موجود یا تغییر آن‌ها مؤثرند و میزان تأثیرات افراد مختلف بر آن‌ها، یکسان نیست.

ب) صحیح (۰/۷۵)

۱۵- الف) کنش اجتماعی (۰/۷۵) (ب) فرهنگ (۰/۷۵)

۱۶- گزینه «۱» (۰/۵)

۱۷- الف) سقوط ارزش‌ها - افول معانی - رکود اراده‌ها (هر مورد ۰/۷۵)

ب) برای فهم انگیزه آنان نمی‌توان از روش‌های تجربی استفاده کرد (۰/۷۵)؛ بلکه باید همدلانه با جوانان همراه شد تا مسائل زندگی و آرزوهای آن‌ها را فهم کرد. (۰/۷۵)

۱۸- زندگی اجتماعی انسان و نظم همزاد یکدیگرند (۰/۷۵)؛ اما انسان‌ها صرفاً مجریان نظم نیستند (۰/۷۵)؛ بلکه قادرند با توجه به ارزش‌ها و آرمان‌های خود، نظم اجتماعی را تغییر دهند (۰/۵) و از مشکلات احتمالی ساختارهای اجتماعی بکاهند. (۰/۵)

۱۹- الف) غلط (۰/۷۵)؛ بررسی و مطالعه پدیده‌های انسانی و اجتماعی بدون توجه به عمق و معنای آن‌ها ممکن نیست.

ب) صحیح (۰/۷۵)

۲۰- الف) مطالعه موردی (۰/۷۵) (ب) عمق معنای (۰/۷۵)

۲۱- گزینه «۳» (۰/۵) هویت‌زدایی به معنای نادیده گرفتن چرایی وقوع پدیده است نه پیامد آن.

۲۲- الف) وجود نظریات متفاوت، نشانه پیچیدگی معنا و عمق پدیده‌های اجتماعی (۰/۷۵) و البته دشواری فهم آن‌ها است. (۰/۷۵)

ب) برای فهم زندگی اجتماعی باید از ظاهر پدیده‌های اجتماعی عبور کرد (۰/۷۵) و به معنای نهفته در کنش‌ها راه یافت. (۰/۷۵)

۲۳- الف) خلاق و فعال بودن انسان‌ها در تولید معانی، موجب پیدایش فرهنگ‌ها و جهان‌های اجتماعی مختلف می‌شود (۰/۵). جهان‌های اجتماعی مختلف معانی ذهنی و

فرهنگی متفاوتی پدید می‌آورند (۰/۵)؛ برای مثال در فرهنگی سوادآموزی بر ارزشمندی علم دلالت نمی‌کند و می‌تواند با هدف غلبه بر دیگران یا به دست آوردن شغل پردرآمد انجام شود. (۰/۵) ب) تنوع و تکثر معانی موجب پیچیدگی کنش‌های انسانی و دشواری فهمیدن معانی آن‌ها می‌شود، بنابراین باید برای فهم کنش انسان‌ها به سراغ روش‌هایی رفت که این تنوعات و تفاوت‌ها را در نظر بگیرد (۰/۵). این روش‌ها در مقابل روش‌های کتبی که در جامعه‌شناسی تبیینی به کار می‌روند، قرار می‌گیرند و به نام روش‌های کیفی شناخته می‌شوند؛ مانند: قوم‌نگاری و مطالعه موردی. (۰/۵)

۲۴- الف) ۳- جامعه‌شناسی خرد (۰/۷۵) (ب) ۴- ساختار اجتماعی (۰/۷۵)

(پ) ۲- دانش علمی (۰/۷۵) (ت) ۱- جهان متجدد (۰/۷۵)

آزمون شماره ۲ (نوبت اول)

۱- الف) صحیح (۰/۷۵) (درس ۱)

(ب) صحیح (۰/۷۵) (درس ۴)

(پ) غلط (۰/۷۵)؛ جامعه‌شناسان برای شناختن نظم از امور آشنا و مأنوس، آشنایی‌زدایی می‌کنند؛ یعنی از دید یک فرد غریبه به موضوعات آشنا و روزمره خود نگاه می‌کنند. (درس ۳)

(ت) صحیح (۰/۷۵) (درس ۵)

۲- الف) جهان اجتماعی (۰/۵) (درس ۱) ب) اجتماعات انسانی (۰/۵) (درس ۲)

(پ) علوم طبیعی (۰/۵) (درس ۲) ت) تبیین (۰/۵) (درس ۳)

(ث) یکسان‌دانستن طبیعت و جامعه (۰/۵) (درس ۳) ج) قفس آهنین (۰/۵) (درس ۴)

(چ) پیچیدگی و عمق (۰/۵) (درس ۵)

۳- الف) ۳- دآوری و انتقاد درباره کنش‌های اجتماعی (۰/۷۵) (درس ۵)

(ب) ۵- جامعه‌شناسی کلان (۰/۷۵) (درس ۲) پ) ۶- نظم اجتماعی (۰/۷۵) (درس ۳)

(ت) ۲- ساختار اجتماعی (۰/۷۵) (درس ۳)

۴- الف) گزینه «۳» (۰/۵) (درس ۵)

رویکرد	جامعه‌شناسی تفسیری	جامعه‌شناسی تبیینی
موضوع	کنش‌های اجتماعی و معنای آن‌ها	پدیده‌های اجتماعی همانند پدیده‌های طبیعی هستند.
روش	تفسیر (نگاه از درون به پدیده‌ها برای یافتن معنا)	حس و تجربه (نگاه از بیرون)
هدف	معنابخشی و انسجام‌بخشی به زندگی اجتماعی	پیش‌بینی و کنترل پدیده‌های اجتماعی

(ب) گزینه «۲» (۰/۵) (درس‌های ۲ و ۳ و ۵) پ) گزینه «۴» (۰/۵) (درس ۵)

۵- الف) جامعه‌وفرهنگی که در آن زندگی می‌کنیم (۰/۵)، دانش زندگی یا همان دانش عمومی را در اختیار ما قرار می‌دهد.

ب) دانشی که به کمک روش‌های تجربی اثبات نمی‌شود (۰/۵). وبر دانش علمی را محدود به علوم تجربی می‌دانست و مدعی بود آن‌چه جامعه‌شناسان می‌فهمند، اگر به کمک روش‌های تجربی اثبات نشود، ارزش علمی ندارد. (درس ۵)

(پ) بخش‌های مختلف آن بر یکدیگر اثر می‌گذارند (۰/۷۵) و از یکدیگر اثر می‌پذیرند (۰/۷۵). (درس ۳)

(ت) زندگی اجتماعی انسان و نظم همزاد یکدیگرند (۰/۷۵)، اما انسان‌ها صرفاً مجریان نظم نیستند بلکه قادرند با توجه به ارزش‌ها و آرمان‌های خود، نظم اجتماعی را تغییر دهند و از مشکلات احتمالی ساختارهای اجتماعی بکاهند. (۰/۷۵) (درس ۳)

(ث) نشانه پیچیدگی و عمق پدیده‌های اجتماعی (۰/۷۵) و البته دشواری فهم آن‌ها است. (۰/۷۵)

(ج) ۱- یکی از روش‌های کیفی است. ۲- پژوهشگر برای مدتی با قومی که قصد تحقیق درباره آن‌ها را دارد زندگی می‌کند، خود را در شرایط فرهنگی آن قوم قرار می‌دهد. ۳- کنش‌های آن‌ها را تجربه می‌کند تا آن‌ها را بهتر بشناسد. (دکتر دو مورد، هر مورد ۰/۷۵) (درس ۵)

(چ) به دلیل آگاهانه و ارادی بودن کنش‌های انسان‌ها. (۰/۵) (درس ۲)

(ح) موفقیت‌های دانشمندان علوم طبیعی (۰/۵)

درس نامه توپ برای شب امتحان

در این صورت قبل از انجام دادن هر کاری فکر می‌کنیم و متوجه می‌شویم که در این کنش‌ها، آگاهی‌هایی هست که به سبب عادت، از نظر ما پنهان بوده است.

تعارض میان دانش عمومی و دانش علمی

گاهی در جامعه میان دانش عمومی و دانش علمی، تعارض‌هایی پدید می‌آید. اعضای جامعه، برای حل این تعارض‌ها، تلاش‌هایی می‌کنند و این تعارض‌ها به دو صورت حل می‌شوند:

- ۱ با دست برداشتن از بخشی از ذخیره دانشی به نفع بخش دیگر
- ۲ با طرح ایده‌های جدید

در جهان متجدد: براساس هویت دنیوی خود، دانش علمی را محدود و منحصر به دانش تجربی می‌دانست و سایر علوم عقلانی و وحیانی را از دایره علم بیرون می‌راند.

در جوامع دیگر: اگر رویکرد جهان متجدد، در این جوامع که علوم عقلانی و وحیانی را نیز معتبر می‌دانند، رسوخ کند، تعارضاتی را در ذخیره دانشی آن جوامع پدید می‌آورد و در ضمن شرایطی، ارتباط دوسویه و روبه‌رشد دانش عمومی و دانش علمی گسسته می‌شود. در نتیجه ← دانش علمی، از رشد و رونق لازم باز می‌ماند و دغدغه و توان لازم برای حل مسائل و مشکلات دانش عمومی را از دست می‌دهد.

ایده علوم انسانی و علوم اجتماعی بومی (اسلامی و ایرانی) در کشور ما در ارتباط با چنین مشکلاتی مطرح شده است، ما دانشی می‌خواهیم که:

- همسو با هویت فرهنگی خودمان باشد؛
 - ناظر به حل مسائل جامعه ما باشد؛
 - دغدغه کشف واقعیت و تشخیص درست و غلط را داشته باشد.
- وقتی درباره موضوعی دانش علمی قابل توجه فراهم می‌شود ← علم ویژه شکل می‌گیرد.

نظریات متفاوت در ارتباط با رابطه میان دانش عمومی و دانش علمی

دیدگاه (۲)	دیدگاه (۱)
- با رویکرد اول تقابل دارد. - همه دانش‌ها را دانش حاصل از زندگی می‌داند. - دانش‌ها نه کشف و بازخوانی واقعیت بلکه بازسازی واقعیت هستند. - دانش عمومی را پایه و اساس هرگونه دانشی از جمله دانش تجربی می‌داند. - در برخی از نحل‌های این دیدگاه، مرز دانش علمی و دانش عمومی فرومی‌باشد.	- تفاوت دانش علمی با دانش عمومی در روش آن‌هاست. - دانش علمی تنها از راه حس و تجربه به صورت نظام‌مند به دست می‌آید. - دانش علمی تجربی تنها راه کشف واقعیت و تنها دانش معتبر است. - دانش علمی برای حفظ هویت خود باید از ورود دانش عمومی به قلمرو علم جلوگیری کند. - دانش عمومی: دانش حاصل از زندگی است ← از راه جامعه‌پذیری و فرهنگ‌پذیری به دست می‌آید. - دانش عمومی در مقابل دانش علمی از ارزش ناچیزی برخوردار است.
	

درس ۱: ذخیره دانشی

ما انسان‌ها که متولد می‌شویم، اول فقط می‌شنویم، بعد کم‌کم می‌بینیم، بعد با کلمات آشنا می‌شویم و شروع می‌کنیم به حرف زدن. با حرف زدن، راه‌پیمایی برای شناخت دنیای اطرافمون باز می‌شه. می‌تونیم با بقیه ارتباط بگیریم و از چیزایی که اونا می‌دونن، استفاده کنیم. بعد وارد مدرسه می‌شویم و بعد دانشگاه و ... می‌بینیم که تو هر دوره، با روش‌های مختلف، چیزای رابع به خودمون و اطرافمون یاد می‌گیریم.

پس؛ هر آن‌چه افراد از تجربه‌های فردی و اجتماعی خود، مطالعات مدرسه‌ای، دانشگاهی و ... می‌آموزند، ذخیره آگاهی یا ذخیره دانشی آن‌ها را تشکیل می‌دهد.

هر فرد، گروه، قوم، جامعه و امتی یک ذخیره دانشی دارد که راهنمای زندگی آن‌هاست.

انسان، با تفکر و تعقل

معنای پدیده‌های اطراف خود را درک می‌کند. به آگاهی گسترده‌تر و عمیق‌تری از عالم و آدم می‌رسد.

ذخیره دانشی

ویژگی دانش عمومی	ویژگی دانش علمی
- اگر این دانش نباشد زندگی اجتماعی ما مختل می‌شود و جهان اجتماعی فرومی‌پاشد.	- دانشی عمیق و دقیق است که به آموخته‌های اولیه انسان مربوط می‌شود.
- این نوع دانش همان دانش همگانی یا دانش عمومی است.	- این نوع دانش حاصل تأمل، خردورزی و کاوش‌های عقلی نسبت به دانش عمومی و سایر ذخایر علمی جامعه است.
- دانشی است که انسان‌ها با ورود به جهان اجتماعی آن را کسب می‌کنند و در زندگی اجتماعی خود با دیگران به آن نیاز دارند.	- کسی که دارای این نوع دانش است: اولاً به درک عمیقی از دانش عمومی و ذخایر علمی محیط خود می‌رسد.
- این نوع دانش، دانشی لازم برای تک‌تک کنش‌هایمان است.	- ثانیاً آسیب‌ها و اشکالاتی را که در دانش عمومی و ذخایر علمی راه پیدا کرده باشد، شناسایی می‌کند.
- گسترده‌ترین بخش از ذخیره دانشی ما را تشکیل می‌دهد.	- ثالثاً قدرت دفاع از حقایق موجود در شناخت عمومی را پیدا می‌کند.
- انسان‌ها از این نوع دانش استفاده بیشتری می‌کنند اما کم‌تر به آن می‌اندیشند.	- این دانش در تلاش برای حل مسائل و مشکلات زندگی نیز رشد و توسعه پیدا می‌کند؛ یعنی هر وقت در جامعه مسئله خاصی مطرح می‌شود، زمینه لازم برای پیدایش و رشد دانش علمی نسبت به آن مسئله نیز فراهم می‌شود.
- این نوع دانش را هنگام تعامل با یکدیگر استفاده می‌کنیم.	- افرادی که شناخت علمی نسبت به دانش عمومی دارند، به شناخت دقیق علمی این مشکلات می‌پردازند و می‌کوشند تا راهکارهای صحیح برای حل آن‌ها را شناسایی کنند.

مثال ویژگی دانش عمومی: اگر به کنش‌های روزمره خود مثل: راه رفتن، احوال‌پرسی و ... توجه کنیم، شاید در نگاه اول گمان کنیم بدون آگاهی و دانش انجام می‌شوند اما این‌گونه نیست. این مسئله زمانی مشخص می‌شود که مثلاً به یک میهمانی دعوت شویم؛

- گروه اول جامعه‌شناسی خُرد را مطالعه می‌کنند (پدیده‌های اجتماعی خُرد) و گروه دوم جامعه‌شناسی کلان را مطالعه می‌کنند (پدیده‌های کلان) که هر دو مکمل یکدیگرند. علم جامعه‌شناسی با توجه به دوری و نزدیکی طبیعت دارای سه رویکرد اصلی در تاریخ تحولاتش است: تبیینی، تفسیری، انتقادی.

- علوم اجتماعی، کنش‌های اجتماعی و پیامدهای آن، یعنی پدیده‌های اجتماعی را مطالعه می‌کند.
- برای شناخت ابعاد و انواع مختلف کنش اجتماعی، شاخه‌ها و دانش‌های اجتماعی متفاوتی مانند اقتصاد، حقوق، سیاست، تاریخ، باستان‌شناسی، جامعه‌شناسی و ... به وجود می‌آید.
- علوم انسانی، کنش‌های انسانی و پیامدهای آن را مطالعه می‌کنند.
- علوم اجتماعی، کنش‌های اجتماعی و پیامدهای آن را مطالعه می‌کنند.

برخی علوم انسانی در زمره علوم اجتماعی نیستند، مانند: روان‌شناسی نمونه‌ای از علوم انسانی و جامعه‌شناسی نمونه‌ای از علوم اجتماعی‌اند.

- برخی علوم انسانی و علوم اجتماعی را یکی می‌دانند.

- برخی دیگر موضوع علوم انسانی و علوم اجتماعی را همان امور انسانی و یکسان می‌دانند، ولی روش آن دو را متفاوت می‌دانند، این دسته روش علوم اجتماعی را همان روش علوم طبیعی یعنی روش تجربی می‌دانند ← ولی روش علوم انسانی را روش‌های غیرتجربی می‌دانند.

مقایسه موضوع علوم

موضوع علوم طبیعی	موضوع علوم انسانی	موضوع علوم اجتماعی	موضوع فلسفه
پدیده‌های طبیعی	کنش‌های انسانی و پیامدهای آن	کنش اجتماعی و پیامدهای آن	اصل وجود

علوم ابزاری: علوم طبیعی را به دلیل این که ابزار تسلط انسان بر طبیعت و ابزار رهاسازی انسان از محدودیت‌های طبیعی‌اند، علوم ابزاری می‌گویند.

علوم تفهیمی: علوم انسانی به دلیل این که به فهم معانی کنش‌های انسان‌ها می‌پردازند، علوم تفهیمی نامیده می‌شوند.

علوم انتقادی: به علوم انسانی به دلیل این که به انتقاد از کنش‌های ناپسند آدمیان می‌پردازد، علوم انتقادی گفته می‌شود.

درس ۳: نظم اجتماعی

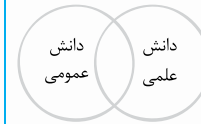

بچه‌ها تو این درس می‌فوییم رابع به نظم و قواعد اجتماعی و سافار اجتماعی و نظام اجتماعی صحبت کنیم؛ هم‌پنین در مورد جامعه‌شناسی تبیینی، یکم بیشتر بحث می‌کنیم؛ چون در مورد این موارد خیلی مطالعه کرده. کارمونو با به مثال شروع می‌کنیم؛ فرض کنید به روز بلیط گرفتین و رفتین استادیوم؛ هتماً به سری بی‌نظمی‌ها رو می‌بینید؛ مثلاً زباله‌ها، ترافیک سنگین و ...

دافل استادیوم هم رفتارهای تابه‌هنگار رفی تماشاگران رو می‌بینین. اما نکته مهم این‌فاست که با این که بی‌نظمی، بیشتر به چشم میاد، اما نظم هم هست، هر چند که کم‌تر دیده می‌شه؛ چون بهوش عادت کردیم. مثلاً وسایل نقلیه عمومی، مرتب میان و میرن، پلیس همه‌فا هست، بازی سر ساعت شروع می‌شه و ... توی زندگی روزمره هم همین‌طوره؛ مثلاً با این که بیشتر دانش‌آموزان، سر وقت به مدرسه میان ولی آگه کسی دیر بیاد، بیشتر به چشم میاد.

دیدگاه (۳)

- دانش علمی به دانش تجربی محدود نمی‌شود.
- دانش فراتجربی را نیز شامل می‌شود.
- دانش عمومی، دانش غیرمؤثق و نامعتبر نیست، بلکه کم و بیش در آن دانش‌های حقیقی و صحیح نیز وجود دارد.
- دانش علمی به دلیل امکان اعتباریابی نسبت به دانش عمومی از اعتبار بیشتری برخوردار است.
- دانش علمی ضمن ریشه‌داشتن در دانش عمومی، امکان انتقاد از دانش عمومی و تصحیح آن را دارد ← رابطه متقابل دارند ← بر یکدیگر اثر گذاشته و از هم اثر می‌پذیرند و به مرور متناسب می‌شوند
- ← هر دانش علمی با هر دانش عمومی سازگار نیست.

درس ۲: علوم اجتماعی

تا قبل از اومدن معلم به کلاس، ممکنه شما کارهای مختلفی انجام بدین؛ مثل مطالعه، صحبت با دوستتون و ... اما به ممض ورود معلم به کلاس، رفتار تون تغییر میکنه. بعد حالا تو همین کلاس آگه پشنی پیزی بگیرین، باز رفتار تون مثل کلاس درس نیست. از این‌فا متوجه می‌شیم که با این که کلاس درس، اهزایی مثل میز و صندلی و فود شما! داره، ولی فودش، واقعیتی بیش از اهزاست و تأثیر ممسوسی داره. توی همه اجتماعات مثل معله و فانواره و شهر و ... این قضیه قابل مشاهده است. هتماً می‌تونیم تأثیر کنش‌های فودمونو بر اهپاد و تغییر و تداوم این اجتماعات ببینیم.

مطالعه علمی اجتماعات بشری، به شکل‌گیری علوم اجتماعی منجر شد.

علوم اجتماعی، به دانش‌هایی گفته می‌شود که اجتماعات انسانی و چگونگی اثرگذاری آن‌ها بر کنش‌ها و شیوه زندگی ما و هم‌چنین اثرپذیری آن‌ها از کنش‌ها و شیوه زندگی ما را به روش علمی مطالعه می‌کنند.

علوم اجتماعی

فواید علوم اجتماعی نسبت به علوم طبیعی

- با مقایسه علوم طبیعی و علوم اجتماعی درمی‌یابیم که علوم طبیعی، جهان طبیعی و پدیده‌های آن را مطالعه می‌کند.
- علوم طبیعی با شناخت طبیعت و قوانین آن، قدرت پیش‌بینی و پیشگیری حوادث طبیعی را برای انسان فراهم می‌آورد و به او در استفاده از طبیعت کمک می‌کنند.
- علوم طبیعی و فناوری حاصل از آن‌ها ابزار بهره‌مندی انسان از طبیعت و وسیله غلبه او بر محدودیت‌های طبیعی‌اند.
- علوم اجتماعی نیز با شناسایی کنش‌های اجتماعی انسان‌ها، قدرت پیش‌بینی نسبت به آثار و پیامدهای فعالیت‌های اجتماعی را پدید می‌آورند.
- قدرت پیش‌بینی علوم اجتماعی به دلیل آگاهانه و ارادی بودن کنش‌های انسانی و تنوع آن‌ها، از پیچیدگی بیشتری نسبت به علوم طبیعی برخوردار است.
- دانشمندان علوم اجتماعی در پی یافتن نظم و قواعد جهان اجتماعی هستند.
- علوم اجتماعی می‌تواند زمینه فهم متقابل انسان‌ها و جوامع مختلف را از یکدیگر فراهم کند و به افزایش همدلی و همراهی انسان‌ها کمک کند.
- در علوم اجتماعی ظرفیت داوری درباره ارزش‌ها و هنجارهای زندگی اجتماعی و امکان انتقاد و اصلاح آن‌ها نیز وجود دارد.
- علوم اجتماعی با داوری و انتقاد درباره کنش‌های اجتماعی، فرصت واکنش و موضع‌گیری اجتماعی مناسب و صحیح را برای دانشمند فراهم می‌آورد.
- علوم اجتماعی، به شناخت شیوه صحیح استفاده از طبیعت و علوم طبیعی کمک می‌کند.
- به همین دلیل ← علوم اجتماعی نسبت به علوم طبیعی از اهمیت بیشتری برخوردار است.

ویژگی‌ها و رویکردهای جامعه‌شناسی

- یکی از رشته‌های علوم اجتماعی است.
- به اعتقاد برخی، علم شناخت «کنش اجتماعی» و به اعتقاد بعضی دیگر علم شناخت «ساختار اجتماعی» می‌باشد.